



บทความโดย : นล เชื้อมสุข

นักวิชาการสุสการชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมทางสุสการพื้นที่ภาคที่ 1
สำนักงานสุสการภาคที่ 1 กรมสุสการ

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดเก็บอากรของกรมสุสการ

กรณีศึกษาโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว

เพื่อสานรับต่อพันธกิจของกรมสุสการในการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยมาตรการทางสุสการ และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกรมสุสการกับผู้ประกอบการ กรมสุสการได้อนุมัติให้ กองตรวจสอบอากร ดำเนินการโครงการ “รับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว¹ (One Stop Service)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการที่สุจริตแต่ชำระค่าภาษีอากรไว้มิครบถ้วน ได้ชำระค่าภาษีอากรที่ขาดให้ครบถ้วนได้โดยเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวที่กองตรวจสอบอากร จากเดิมที่ผู้ประกอบการต้องไปดำเนินการขอชำระค่าภาษีอากรที่ขาดเพิ่มเติม ณ ท่าตรวจปล่อยทุกท่าตามที่ระบุในใบขนสินค้าแต่ละรายใบขนฯ ซึ่งขั้นตอนแบบเดิมนี้อาจสร้างภาระให้แก่ผู้ประกอบการและเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันทางการค้าของภาคเอกชน นอกจากนี้ เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบการที่สุจริตและตรวจพบเองว่าเสียค่าอากรไว้มิถูกต้อง มาดำเนินการชำระค่าอากรและค่าภาษีอื่นๆ ที่ขาดให้ครบถ้วน กรมสุสการได้ให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ ด้วยการลดเงินเพิ่มอากรที่ต้องเสีย หรือเสียเพิ่มตามกฎหมาย² และได้รับการพิจารณาผ่อนผันการปรับค่าอากร แต่ยังคงต้องเสียเบี้ยปรับภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมาย

¹กรมสุสการได้อนุมัติให้ดำเนินการโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว ตามหนังสือที่ กค 0514 (ส)/701 ลงวันที่ 1 เมษายน 2561 มีระยะเวลาดำเนินการโครงการฯ ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2561 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2562 โดยกรมฯ ได้อนุมัติให้ขยายระยะเวลาโครงการฯ ครั้งที่ 1 ตามหนังสือที่ กค0514(ส)/675 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2562 (ระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม 2562 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2563) และได้รับอนุมัติให้ขยายระยะเวลาโครงการฯ ครั้งที่ 2 ตามหนังสือที่ กค 0514(ก)/543 ลงวันที่ 22 เมษายน 2563 (ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564) ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่สามารถเข้าร่วมโครงการฯ ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนด

²ผู้ประกอบการจะต้องชำระเงินเพิ่มตามมาตรา 22 แห่ง พ.ร.บ. สุสการ พ.ศ.2560 โดยให้ได้รับการลดเงินเพิ่มตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์การลดเงินเพิ่ม พ.ศ. 2560

ปีงบประมาณ	(1) Audit	(2) ทักท้วง	ยอดรวมการจัดเก็บ รายได้(1) + (2)	(3) ชำระ ณ จุดเดียว
ปี 2561 (เม.ย. 61 - ก.ย. 61)	57,018,310.99	127,542,235.00	184,560,545.99	34,985,819.38 (18.96%)
ปี 2562 (ต.ค. 61 - ก.ย. 62)	249,691,723.13	261,791,644.46	511,483,367.59	130,256,129.60 (25.47%)
ปี 2563 (ต.ค. 62 - ก.ย. 63)	388,646,379.64	802,955,583.25	1,191,601,917.89	128,487,871.00 (10.78%)
ปี 2564 (ต.ค. 63 - ธ.ค. 63)	86,552,065.64	120,726,267.00	207,278,332.64	27,977,412.00 (13.50%)

ตารางที่ 1 ยอดการจัดเก็บรายได้ของกองตรวจสอบอากรประจำปีงบประมาณ 2561 – 2564³

การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บอากร

โครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บอากรเพิ่มเติมให้แก่กรมศุลกากรได้อย่างมีนัยยะสำคัญ ในปีงบประมาณ 2561 ซึ่งเป็นปีแรกของการเริ่มต้นโครงการฯ (ระหว่างเดือน เม.ย. - ก.ย. 2561) การจัดเก็บอากรเพิ่มเติมผ่านช่องทางของโครงการฯ ส่งผลให้กองตรวจสอบอากร สามารถจัดเก็บรายได้ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.96 เมื่อเทียบกับการจัดเก็บรายได้ตามมาตรการปกติของกองตรวจสอบอากร และสามารถจัดเก็บรายได้ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25.47 ในปีงบประมาณ 2562 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระของภาคเศรษฐกิจ ทั้งเศรษฐกิจไทย และภาพรวมของเศรษฐกิจโลก มีผล ทำให้ยอดการจัดเก็บรายได้ผ่านโครงการดังกล่าวในปีงบประมาณ 2563 ลดลงเหลือร้อยละ 10.78 และค่อยๆ ปรับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.50 ในช่วงต้นของปีงบประมาณ 2564

การส่งเสริมภาพลักษณ์ของกรมศุลกากร

ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกทางการค้า

นอกจากความสำเร็จของโครงการฯ ในการจัดเก็บรายได้เพิ่มเติมให้แก่กรมศุลกากร โครงการดังกล่าวยังช่วยส่งเสริมให้ภาพลักษณ์ด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าของกรมศุลกากรชัดเจนขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากช่วยสร้างโอกาสให้พนักงานศุลกากรได้มีช่องทางสื่อสารกับผู้ประกอบการเพื่อให้เข้าใจถึงกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติงานของพนักงานศุลกากร เป็นการเพิ่มความเข้าใจที่ต่อกันและส่งผลให้กรมศุลกากรสามารถจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นโดยไม่ทำให้ผู้ประกอบการเกิดความรู้สึกด้านลบ โดยโครงการฯ ได้ถูกกล่าวถึงโดยผู้แทนจากภาคเอกชน ในการประชุมหารือระหว่างผู้แทนจากหอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทย (Joint Foreign Chambers of Commerce in Thailand: JFCCT) เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562 ว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ

ที่สุจริต ซึ่งอาจชำระค่าภาษีอากรไว้ไม่ครบถ้วน หรือไม่แน่ใจว่าได้ชำระค่าภาษีอากรไว้ถูกต้องแล้วหรือไม่ นอกจากนี้ ผู้แทนจากหอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทยได้ขอให้กรมฯ พิจารณายายระยะเวลาดำเนินการฯ ออกไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ

โครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่มในระดับสากล

การดำเนินงานของศุลกากรตามโครงการฯ นี้ ยังสอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากลของศุลกากร ในการอำนวยความสะดวกทางการค้า ในรูปแบบของโครงการ “Customs Voluntary Disclosure”⁴ ซึ่งเป็นโครงการที่มีการดำเนินการอย่างแพร่หลายในแต่ละประเทศ อาทิ ประเทศออสเตรเลีย จีน เกาหลี มาเลเซีย ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรในรูปแบบต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการที่สุจริต และตรวจพบว่าการชำระค่าภาษีอากรไว้ไม่ครบถ้วน และมีความประสงค์จะชำระค่าภาษีอากรที่ขาดเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม โครงการ Customs Voluntary Disclosure ของแต่ละประเทศนั้น มุ่งเน้นไปที่การหาช่องทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการที่สุจริต โดยการลด หรือ ยกเว้นภาระทางภาษีอากรบางประการ



ข้อดีและจุดแข็งของโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว ในแต่ละมิติ

ยอดการจัดเก็บรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญในแต่ละปีงบประมาณ ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว เป็นต้นมา เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว เป็นเครื่องมือการจัดเก็บภาษีอากรที่มีศักยภาพสามารถทำให้กรมศุลกากรสามารถบรรลุพันธกิจหลักในแง่ของการจัดเก็บรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งผลลัพธ์ในด้านความพึงพอใจของผู้ประกอบการที่ได้จากโครงการดังกล่าวยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่กรมศุลกากรในแง่ของการบริการและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ และสอดคล้องกับหลักการลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานของรัฐอีกด้วย โดยเป็นการยุบรวมขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยากแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ และตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้ประกอบการในฐานะประชาชน

นอกจากเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้น การดำเนินการโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว ยังสอดคล้องกับหลักการปฏิบัติตัวในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากเดิมที่พนักงานศุลกากรต้องเข้าดำเนินการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย ณ สถานประกอบการ และต้องมีการติดต่อทางกายภาพกับเจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการที่รับการตรวจสอบเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ทั้งพนักงานศุลกากร และเจ้าหน้าที่บริษัทฯ ตกอยู่ในสภาวะความเสี่ยงจากการรับเชื้อ-แพร่กระจายเชื้อ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่โครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียวนั้น มีขั้นตอนการติดต่อที่สามารถหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพได้โดยหลังจากยื่นเอกสารแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการแล้วนั้น หากผู้ประกอบการต้องการยื่นเอกสารเพิ่มเติมอื่นๆ สามารถติดต่อได้โดยอาศัยทั้งช่องทางไปรษณีย์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

⁴ A Reference Guide to Customs and Trade Compliance in Asia, www. pwccustoms.com Price Waterhouse Coopers WMS Pte Ltd (Singapore)



ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว

เนื่องจากกรมศุลกากรเป็นหน่วยงานรัฐที่มีภารกิจหลักเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกทางการค้าในการนำเข้า – ส่งออก และจัดเก็บภาษีอากรจากการนำสินค้าเข้าและส่งออกจากท่าและที่ที่มีการนำเข้า-ส่งออกทั่วประเทศ ทว่า ในปัจจุบัน กองตรวจสอบอากร เป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่สามารถดำเนินการโครงการรับชำระค่าภาษีอากรเพิ่ม ณ จุดเดียว ได้ ทำให้ผู้ประกอบการที่สุจริตและตรวจพบเองว่าเสียค่าอากรไว้มิถูกต้องซึ่งมีการดำเนินกิจการอยู่ในภูมิภาคอื่นๆ นอกจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร ย่อมไม่ได้รับความสะดวกในการมาติดต่อเพื่อดำเนินการชำระค่าอากรและค่าภาษีอื่นๆ ที่ขาดให้ครบถ้วน ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการและมีภูมิลำเนาในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ และไม่สะดวกในการเข้ามาติดต่อที่ส่วนกลาง ณ กรมศุลกากร การพิจารณาขยายโครงการไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ของกรมศุลกากร ในระดับภูมิภาค อาทิ สำนักงานศุลกากรภาค เพื่อดำเนินการรับชำระค่าภาษีอากรจากผู้ประกอบการที่สุจริตแต่ชำระค่าภาษีอากรไว้มิครบถ้วน ได้มีโอกาสชำระค่าภาษีอากรที่ขาดให้ครบถ้วนได้โดยเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ณ สำนักงานศุลกากรภาคนั้นๆ ก็จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการมากขึ้น

นอกจากนี้ก็ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บอากรเพิ่มเติมให้แก่กรมศุลกากรได้ในอีกหลายช่องทาง